

975

D

33

01 1090 7375 UB AMSTERDAM

062-2304

2
ECHT RELAAS
EN
DAGVERHAAL,

Wegens den Opstand en het Afloopen van 't Oost-
Indisch Compagnie-Schip

NYENBURG,
SCHIPPER
JACOB KETEL.

*Voor de Kamer HOORN over Cabo de Goede Hoop
naar BATAVIA gedefineerd, en uit Texel
in Zee gestoken den 8 Mey 1763.*

TE AMSTELDAM,
By DIRK SWART, Boekverkooper op de Singel, op de hoek
van de Oude Lelystraat.

975
D33

VOORBERICHT.

Niemand behoeve te twyffelen aan de Echtheid van dit RE-
LAAS en DAGVERHAAL, als zynde geen byeenraapzel
uit verscheide Brieven en Vertellingen; maar een Aanteekening,
naauwkeurig gedaan door een Ooggetuige, die alles gezien en
bygewoond heeft, en die ook, gelyk in de volgende bladen te
Leezen is, bevestigd word door een Verklaaring van de geza-
mentlyke Officiëren van dat Schip.

Zo dat deze wondere en droevige Gebeurtenis in het Jaar
1763, dat meer wonderen heeft opgeleverd, wel tot een gedach-
tenis bewaard moge worden.

E C H T R E L A A S

E N

D A G V E R H A A L,

Nopens den Opstand en 't Afloopen van het
O. I. Comps. Schip

N Y E N B U R G.

Et Schip NYENBURG, onder het gezach en bestier van Schipper JACOB KETEL, voor de Kamer *Hoorn* naar *Batavia* gedestineerd, is op den 8 *Mey* des jaars 1763 uit *Texel* in Zee gestoken, en hebbende slechts 37 dagen gezeild, cours neemende naar *Caap de Goede Hoop*, gebeurde het op *Dingsdag* den 14 *Juny*, dat 'er des nachts omtren 12 uuren een groot Oproer onder het meest gedeelte van het Volk ontstond; komende gezamentlyk op het half Dek, als Wilde Menschen, en roepende: *Duitsche Broeders, staat by! allon vat aan!* Daar op ging men aan 't houwen, steeken en slaan, met Messen en Stokken; en schoon een der Stuurlieden, met naame *Hendrik Cogh*, de voorzichtigheid gebruikte van naar de Kajuit te loopen, om zich meester te maaken van 't Geweer, het mogt hem weinig baaten, dewyl het Volk hem achter na liep, en dus zyn voorneemen verhinderde. Deze hem navolgende meenigte had een Byl, waar mede zy een gat in de Kajuits-deur kapten, doordien dezelve in 't slot was, en 'er dus inkomende, zich meester maakte van 't Geweer, waar mede zy boven kwaamen, en dreigden alle de geenen, die niet met hen wilden aanspannen, terstond te dooden. Hier op was de Kapitein, en alle die met hem wel gezind waren, genoodzaakt, een goed heenkomen te zoeken; gelyk dan ook gemelde Kapitein en de Opperstuurman wel 3 uuren onder de groote Rust in de Puttings zaten. Eindelyk riepen ze Pardon aan allen; waarop wy in

A

de

de Kajuit gekomen zynde, zy ons beloofde geen leedt te zullen doen. Doch wy bevonden den Opperstuurman, *Reinier Peterfon*, doodelyk gewond, gelyk hy dan ook kort daar na overleedt, den Domine, of Ziekentrooster, had een steek in zyn buik, den Oppermeester een dito in zyn rug; als mede den Bootsman en zyn Maat, den Constapel en Quartiermeester, en des Kapiteins Jongen, alle zwaar gekwetst, en zo ook verscheide Matroozen. Met den dag geraakte alles weder wat in stillstand; maar toen dwongen zy alle de Officieren, met den blooten Houwer op de borst gezet, om hen lieden op de Brazielsche Kust te brengen, of anders het leven te verliezen; het welk men hun belooven moest. Daar op stelden zy overal Schildwachten met bloote Houwers in de hand, en gelaaden Snaphaanen met de Bajonetten daarop.

Woensdag den 15. zetten zy tien Schildwachten achter op, als twee in de Voor-Kajuit, zes by de Constapelskamer, en twee by de Bak, met bevel, dat, als 'er twee van ons Officieren maar zagt tegen elkanderen spraken, zy zulks terstond aan hunne Officieren (welken zy reets gemaakt hadden) moesten bekend maaken, die ons dan het leven beneemen zouden.

Zy hadden hun Volk in twee *Bataillons* verdeeld; de Officieren van het *Eerste Bataillon* waren de volgende:

- * *Johan Gottfried Wolma*, een Soldaat, tot *Generaal*.
- * *Frans Cramer*, een Matroos, tot *Overste*.
- Johannes Brands*, een Soldaat, tot *Granadier-Kapitein*.
- Johan Sigismund Ible*, een Soldaat, tot *Adjutant-Generaal*.
- * *Johan Jacob Bouer*, een Soldaat, tot *Kwartiermeester-Generaal*.
- * *Dominicus Vorsten*, een Matroos, tot *Auditeur*.
- * *Talong*, een Timmerman, tot *Opper Luitenant*.

Die van het *Tweede Bataillon* deze:

- * *Johannes Croos*, een Ambachtsman, tot *Groot-Majoor*.
- * *Anthony Vinke*, een Matroos, tot *Overste Luitenant*.
- * *Jozeph Valk*, een Matroos, tot *Majoor*.
- Jacob Tronden*, een Soldaat, tot *Stafs-Kapitein*.
- Cornelis Boulín*, een Soldaat, tot *Vleugel-Adjutant*.
- Adam Welwe*, een Matroos, tot *Premier-Luitenant*.
- Andries Schelliger*, een Matroos, tot *Proviant-Commisaris*.

Fre-

Fredrik Selbner, een Soldaat, tot *Veld-Weber*.

Vermits 'er nu Matroozen waren, die zich tot nog stil gehouden hadden, wierden dezelve door deze voornoemde Officieren met de bloote Houwers op de borst gevraagd, of zy met, of tegen hen waren? Zo dat deze gedwongen waren om ja te zeggen, en dus hadden wy maar 12 goede Matroozen by ons, zo dat wy by gevolg niets konden uitrechten, en ook des middags den haard niet mogten opmaaken, zonder dat 'er 2 of 3 van hunne Officieren by waren. Des nademiddags van dezen dag resolveerden zy, de Geldkisten uit de Kajuit te haalen, en nog Schildwachten by die in de Voor-Kajuit te zetten, haalden het overige Geweer uit de Kajuit, laadden de Snaphaanen, en zetteden vervolgens al 't Geweer onder 't Halfdek, met 2 Schildwachten daar by; ook lieten zy al de Stukken Kanon met scherp laaden, en toen achter-op komende, zwoeren zy, dat ze, indien wy hen op geen Portugeesche Kust bragten, ons dan met Schip en Goed in de lucht zouden laten springen.

Donderdags den 16. namen zy den Schildwachten op het Halfdek de Snaphaanen af, die toen met de bloote Houwers in de hand moesten staan; ons te gelyk beloovende met zwaare Eeden, dat wy by dag en nacht gerust konden zyn, en zy ons geen leed zouden doen, als wy hen maar te recht bragten, en dat ze, als zy naar Land gingen, ons al des Compagnies Geweer zouden overgeeven. Zy beslooten ook, dat de Bottelier dagelyks aan den Kapitein zoude zeggen, wat zy wilden Eeten. Dus kan een iegelyk gemakkelyk denken, hoedanig het met de Proviant is toegegaan.

Vrydag den 17. ging het overdag heel wel; maar des avonds, met het opzetten der Wacht, gaven ze de Snaphaanen weder over aan de Schildwachten op 't Halfdek; waar door wy alle weder op nieuw in Doodsangst geraakten.

Zaturdag den 18. des voormiddags namen zy de Snaphaanen weder van 't Halfdek weg, en om 11 uren kwamen 6 van de Breteurs achter op, haalden de Geldkisten boven, lieten ze door den Onderkuiper openbreken, in presentie van den Kapitein en meest alle Opper- en Onder-Officieren, en bevonden in de eene Kist 10 Staaven Goud, en in de andere 11 Zakken Dukaaten, die zy ook telden, en naderhand daar weder inleiden; latende de Kisten toe-

spykeren, en zo weder in de Voor-Kajuit brengen, onder de bewaaring van de Schildwachten.

Zondags den 19. des morgens om 11 uren kwam 'er weder een party van de oproerige Bende achter-op, vragende of 'er geen meer Geld van de Compagnie in het Schip was, dan die twee Kisten? Waarop ik dit met *Neen* beantwoordde. Daarop forceerden zy den Kapitein, dat hy hen alle Compagnies Papieren moest laten zien; waar op de Kapitein gedwongen was zulks te doen. Toen ze nu op de Factuuren 2 Kassen vonden, daar niet by gespecificeerd was wat 'er in was, resolveerden zy die uit het Schip te laten ophaalen, om te zien wat 'er in was; zeggende, dat het onmoglyk was, dat 'er niet meer Geld in zulk een Schip was: Doch door het lang verzekeren van den Kapitein, dat wy geen Geld van de Compagnie meer hadden, wierd de verdere arbeid gestaakt, en zy beloofden wederom ons verder geen kwaad te zullen doen.

Maandag den 20. waren zy heel vredig onder malkanderen.

Dingsdag den 21. begonnen ze in overweeging te neemen, hoe veel Dukaaten elk zou kunnen krygen; ook plonderden zy de Kist van den Overleden Zeilemaaker, en deelden de daar in zynde Goederen onder malkanderen.

Woensdag den 22. verdubbelden zy de Wachten; zynde beschroomd, naar hun zeggen, dat wy hen zouden overvallen.

Donderdag den 23. beroofden zy den Opper - Timmerman van zyn Jenever.

Vrydag den 24. viel 'er niets van belang voor.

Zaturdag den 25. hebben zy een party Soldaaten met de Houwers afgeroost, die mooglyk het een of ander tegen hunne orde gedaan hadden.

Sondag den 26. kreëgen zy hooge woorden onder malkanderen; waar op 'er een achter op kwam, eischende de Sleutels van het Constaapels Luik, om patroonen te krygen, het welk ons weder een nieuwe Ontsteltenis baarde. Wy hoorden toen van een der Opperhoofden, dat twee zyner Confraters elkanderen voor 't Pistool gedaagd hadden, om een Kogel te wisselen: doch deze twist wierd gelukkig bygelegd. In den nademiddag kwamen twee Opperhoofden der Muielingen achter-op, braken de Kist met Dukaaten open, verdeelden dezelve in peperhuisjes, en ze toen daar weder ingelegt hebbende, sloten zy de Kist weder toe.

Maan-

Maandag den 27. ging het heel vredig toe.

Dingsdag den 28. des voormiddags wierd het goed van den vermisten Timmerman, zo wel zyn eigen, als het gene hy te bestellen had, van onder den Bak van daan gehaald, en zy verdeelden hetzelfde onder elkanderen. Des avonds murmureerden zy over den Wind; zeggende dat, als wy niet wilden zeilen, zy dan zouden zeilen, en dat het, zo wy hen niet te recht bragten, ons allen het Leven zoude kosten.

Woensdag den 29. haalden zy een party Hammen van den Overledenen *R. Peterfon* uit de Constapels-kamer, en gaven ze aan de Kok om ze te kooken voor 't Volk. Des nachts waren ze weder onëenig, en hielden Pistoolen en Schietgeweer in gereedheid.

Donderdag den 30 in den morgen, eischten zy Oly en Azyn, die 'er ook aanstonds weezen moesten. Tegen den nacht ontstond 'er weder een groote twist onder hen; eischende malkanderen voor 't Pistool; doch het kwam 'er niet toe, en in dien nacht gingen ze wederom aan 't rooven en steelen, wat ze maar krygen konden.

Vrydag den 1 *July*, was het tamelyk stil; maar zy mompelden niet anders dan van doodsteeken enz. het welk ons weder nieuwe ontstentenis baarde.

Zaturdag den 2. des nademiddags haalden zy de Kist met de Goudstaven van onder het Halfdek van daan, wogen dezelve op de Botteliers Schaal, en kapten ze toen aan stukken. Voorts dwongen zy alle Deks-Officiëren, hunne Kisten te openen, en het gene hen aanstond aan hun te verkoopen; het welk wy Officiëren tegen wil en dank moesten doen. Daar op was het des nachts tamelyk in rust.

Sondag den 3. kwamen ze met al het geroofde Goed van ons voor den dag, als Heeren. Des middags lieten ze alle Muzikanten voor hen opspeelen, en dwongen den Kapitein om hen Wyn te verkoopen. Des avonds kwamen ze achter-op, zeggende, dat wy niet ongerust behoeften te weezen.

Maandag den 4. des morgens hielden ze Justitie; wordende eenigen van 't Volk braaf afgeroest, om dat ze des avonds te vooren dronken waren geweest. Kort daar na kapten ze de Staven Gouds in kleine stukken. Des nademiddags murmureerden zy weder, om dat wy zo weinig vorderden: en toen ontdekten wy, dat 'er eenige

van onze Onder-Officiëren waren, die het Volk opstookten, dewyl zy alles wisten, wat 'er zo van de Comp. als van particulieren in 't Schip was; doch welke van de Onder-Officiëren zulks gedaan hebben, is ons onbekend.

Dingsdag den 5. eischten zy weder Rantzoen van Tamarinde en Zuiker. Op den middag deelden zy de stukken van de Staven Goud uit, en in den nademiddag zagen wy tot onze groote ontsteltenis een Schip, dat tegen ons inly, om de Oost; waar op weder een groote opschudding onder hen ontstond; zeggende, met een verstoord gelaat, dat wy om die reden hier zo lang gekruist hadden, en zich naar de Marsfen begeevende, maakten zy de Handgranaten klaar; om, zo het mogt gebeuren dat het gemelde Schip ons aanstafte, zich zo lang te verweeren, als 'er één Man in wezen was; daar by voegende, dat ze, indien wy de overwinning niet konden behaalen, het Schip in de lucht zouden laten springen.

Woensdag den 6. Des Morgens murmureerden zy al verder, voorgeevende, dat wy hen op een aan de Comp. toebehoorende plaats zochten te brengen. Des Middags was hunne vraag, hoe veel wy wel geavanceerd waren? wy lieten ons bestek zien: maar zy zeiden, *wy Zeilen altoos met een frische Wind, en vorderen wy niet meer, dat kan niet mooglyk zyn!* Waarop de Kapitein zeide, Mannen, het gaat zo spoedig niet, om dat wy zo veel Coursen hebben. Daar op begonnen ze te dreigen en te vloeken, zeggende wederom, dat, indien wy hen niet bragten ter plaatze van hunne begeerte, wy dan allen den doodt te wachten hadden. Zelf in dien nacht besloten zy, ons allen van kant te maaken; van gedachten zynde, dat wy voorneemens waren hen zulks te doen. Maar door Gods goedheid wierd hun opzet opgeschort tot nader orde. Zo dat wy ons geduurig in doods benauwtheid bevonden.

Donderdag den 7. in den morgen was het stil; maar zy pleegden Raad, en des nademiddags om 4 uren kreegen ze weder hevige woorden, en wilden malkanderen het leven beneemen: doch de twist wierd bygelegd, en voorts was het stil.

Vrydag den 8. des nademiddags kwamen twee Opper-Officiëren van den Muitenden hoop by den Kapitein in den Kamer, en zworen dat wy altemaal niet ongerust behoeften te zyn, also zy zelf wel

wel zagen, dat ons de Wind niet wilde dienen, en dat ons alles, als wy maar spraken, geworden zou. Zo dra deze tweevertrokken waren, wierd zulks aan alle Officieren bekend gemaakt, waar over wy alle grootelyks verblyd waren. Des nachts was het stil onder hen.

Zaterdag den 9. des middags kwamen zy weder achter-op, om den haard rond te zien, en stelden ons weder te vreden. Des nachts hadden ze weder een byëenkomst; doch voorts bleef alles in rust.

Sondag den 10. na dat des voormiddags Gebedt was geweest, zagenze des middags weder op de Kaart; maar waren zeer onvergenoegd, om dat wy niet genoeg vorderden. Omtrent 2 uuren namenze een afgrysfelyk besluit, te weten, om den Kapitein, Opperstuurman en Zieketrooster overboord te werpen, komende met die gedachten als verwoed achter op, en vattende eerst den Opperstuurman op met hun vieren; maar het scheen, dat Godt zyne erbermelyke jammerklagten verhoorde, als ook ons aller yverig Gebedt; want zy wierden dermaaten bewogen, datze hem loslieten, en geen mienen maakten om de twee anderen aan te vatten. Toen wierd geresolveerd, om *Caap Noord*, of het eerste Land, dat maar te krygen was, aan te doen; en wel met deze bedreiging, datze nog 3 weeken geduld zouden hebben, en dan zien, watze met ons allen zouden doen; zo dat een iegelyk wel kan nagaan, in welk een staat wy ons bevonden. Des avonds weder achterop komende, deden zy ons weder allerley goede beloften, als wy hen aan Land bragten; het welk wy hen ook moesten zweeren by Godt en zyn heilig Woord. Des nachts was het stil.

Maandag den 11. den geheelen dag stil; wordende echter weder Raad gehouden.

Dingsdag den 12. voor de middag eischten zy nogmaals Roode Wyn; waarop de Opperstuurman, Oppermeester en Zieketrooster hunne Manden moesten openen; en des nademiddags begonnenze aan 't zuipen en dansen te gaan; en schoon ons dit weder niet weinig ongerust maakte, was het echter des nachts stil.

Woensdag den 13. in de voormiddag pleegden zy weder raad, het welk ons niet weinig ontfelde. Des middags keekenze weder op de Kaart, en zeiden dat, schoon wy weinig vorderden, zy wel zagen, dat

dat het onze schult niet was. Onder het middagmaal zagen wy duizenden van Visfchen, en onder dezelve een zogenaamde *Noordkaper*, die geduurig rondtom het Schip zwom, met zyn bek wyd open gesperd, en de kop boven water, waar over wy in opmerking waren wat zulks beduiden mogt. Des namiddags wilden zy dien Visch doodschieten met een Snaphaanskogel, waaraan men hun verstand bespeuren kan; doch dat mislukte. Omtrent half 3 uren wierd een Matroos door hen deerlyk met de Houwers geslagen, en dat gedaan zynde, besluten zy, hem levendig over boord te werpen. Daarop wierd de Zieketrooster geroepen, om nog een Onze Vader te bidden, na het einde van 't welke zy hem by de Valreep stelden, en hem zo overboord stieten: Maar de Goddelyke Voorzienigheid wilde hunne boosheid niet doen gelukken; want in 't vallen overboord greep hy de Schinkel van de looze Fokke-bras, en hield zich zo vast, dat hy beneden op de Valreep bleef staan. Doch hy had daarmede alstoen zyn Leven nog niet gefalveerd; want twee van de Opperhoofden der Muitelingen kreegen drie geladen Pistoolen, losten dezelve op hem; maar zy ketsten alle drie, en toen zy daarop de Pistoolen van hem af naar 't water hielden, gingenze alle los. Toen zeide de Zieketrooster: *Broeders, denkt, dat gy deezzen het Leven wel, maar geenzins de Ziel beneemen kunt*. Daarop kreeg hy aanstonds Pardon, en moest weder binnen boord komen; echter was hy door de slagen, die zy hem gegeven hadden, zwaar gekwetst. De oorzaak van dit alles was, zo zy voorgaven, datze beducht waren voor een nieuwe Rebelle. Voorts bleef alles tamenlyk bedaard.

Donderdag den 14. voor de middag zagen wy weêr een meenigte Visfchen, als ook een *Noordkaper*, die nu en dan eens als op zyn staart recht overend stond. Des middags zagenze weder op de Kaart, en scheenen wel te vreden.

Vrydag den 15. was als vooren.

Zaterdag den 16. des middags keekenze weder op de Kaart; maar scheenen om de weinig vordering niet zo wel te vreden: Echter bleef alles stil.

Sondag den 17. des na demiddags ten 5 uren kwamenze weder met de Muzikanten achter op, gingen aan 't dansen en rooden Wyn drin-

drinken; gelyk wy Officiëren genoodzaakt waren zulks mede te doen. Omtrent 8 uren namenze gezamentlyk afscheid van ons, en hielden zich des nachts stil.

Maandag den 18. op den middag leiden wy over om de Zuid, gelyk het andere Schip, dat wy al twee dagen te voren gezien hadden, zulks om 2 uren ook deed, en tot onze grootste benaauwtheid een Prince Vlag vertoonde, het welk wy desgelyks deden. De Muiters bragten ons Schip in staat van tegenweer, van voorneemens zynde, het andere te attaqueeren. Wanneer wy nu zo na by waren dat wy elkanderen beroepen konden, stond de Kapitein tusschen 5 à 6 Man met bloote Houwers, opdat hy niets zeggen mogt het gene hen mishaagde, geevende zy den Kapiten op, wat hy zeggen moest; en toen verstonden wy, dat het de *Oranje-Zaal* was, Schipper *Worms*. Wy zeilden veel harder dan hy, tot zyn en ons geluk, dewyl onze Muitelingen gerefolveerd hadden om dat Schip, indien het ons wat te nakwam, by nacht te overvallen, en om, indien hun deze aanslag mislukte, ons Schip met alles wat 'er op en in was, te laten springen; zo dat wy weder in doods angst waren: Maar het liep, Godt zy geloofd, alles wel af.

Dingsdag den 19. was de geheele dag door alles in stilte.

Woensdag den 20. moesten de 2 *Derdewaaks* om laag komen, om met hen te eeten, en des namiddags ook de andere Officiëren. Daarna gezamentlyk op het Halfdek, doende niet anders dan dansen en drinken, en ons beloovende, dat zy, zo wy hen slechts aan de *Brazilsche Kust* bragten, ons dan een goede Attestatie zouden geeven, vervattende dat wy *Opper-Officiëren* hen alle wel Gehandeld, en hen nooit onredelyk toegesproken hadden; maar dat de *Bottelliers-Maat*, de *Bootsmans Maat* en de *Quartiermeester* oorzaak waren, dat zy dat stuk ondernomen hadden, vermits deze drie hen altemet voor *Canailles*, en *Spitsboeven* uitgescholden, en somtyds jammerlyk tusschen Deks geslagen hadden. Des nachts was het heel stil.

Donderdag den 21. voor de middag kwamenze weder *Achter* op, om te drinken; en besloten, het Schip des nachts te laten springen: Doch hun voorneemen wierd, zonder dat wy weten waardoor, verrydeld.

B

Vry-

Vrydag den 22. was het niet anders dan zuipen en danffen met alle Man, en voorts alles in rust.

Zaturdag den 23. des voor de middags hoorde men drukke discoursen, des middags weder op de Kaart ziende, scheenen zy niet wel te vrede. Ondertusschen gingenze nog als Heeren gekleedt, en diverteerden zich met zuipen en danffen.

Sondag den 24. des voormiddags was 'er Raadsvergadering, des middags beschouwden zy de Kaart, en waren nog misnoegd. In den namiddag deelden zy eenige Compagnies Kleeren uit, en waren voorts stil.

Maandag den 25. was het wederom Raadsvergadering, doch wat geheimer, als kunnende men niet hooren waarom dat geschiedde. Wyders stil en gerust.

Dingsdag den 26. warenze wel in hun schik, ziende dat wy wakker avanceerden.

Woensdag den 27. nog wel te vrede; maar de Opperstuurman moest in 't groote Luik, om datze wisten, dat 'er twee kassen met Rhynsche Wyn in waren, geschikt voor de hooge Regeering op *Batavia*; deze moest hy tot hun gebruik opgeeven, en zy een party daar van aan 't Volk uitgedeeld hebbende, gingen voorts weder den ouden gang.

Donderdag den 28. wierd meest doorgebracht met zuipen en danffen, en met discoursen om het Schip met de Lading te verkoopen.

Vrydag den 29. deze dag geraakten zy weder in vreeze, dat wy hen in de een of andere Hollandsche Haven zouden brengen, en uit dien hoofde hernieuwden zy hunne dreigementen, en zwoeren ons allen den Doodt.

Zaturdag den 30. waren zy nogmaals misnoegd, en besloten den Kapitein, de Opperstuurman en Stuurman *Cogh* overboord te werpen, indienze den volgenden dag geen Land zagen: Doch zy veranderden van Concept, en des nademiddags Achterop komende, gaven zy ons nog eenige dagen uitstel. Dezen nacht deden zy een ieverig Gebedt onder malkanderen.

Sondag den 31. pleegdenze wederom Raad, watze met de voornoemde Officieren zouden doen, indienze den volgende dag geen Land zagen?

Maag-

Maandag den 1. Augusty, wierd geresolveerd, om den Kapitein, Opperstuurman en Derdewaak hondert slagen over een Kanon telaa- ten geeven, byaldien men op dezen dag geen Land zag. Des mid- dags keekenze weder op de Kaart, en ziende dat het bestek uit was, gingen zy zeer knorrig en verstoord van ons af. Kort daarna eisch- ten zy de Sleutels van 't groot Luik, haalden een kas Wyn daar uit, en begonnen weder aan 't zuipen te gaan, weshalven wy weder in groote ongerustheid en angst geraakten. Maar de goede Godt, die ons weder in dezen nood zag, gaf uitkomst, en deedt ons om 3 uuren Land zien, zynde *Caap Roque*. Daarop was het gantsche Schip in rep en roer van vreugde! De Hoofden der Muters kwa- men aanstonds by den Kapitein, en dedden hem goede beloften. Maar helaas! hoe weinig staat was 'er op hunne beloften te maaken, die altoos zo wankelbaar waren geweest? Zy haalden toen het Scherp van de Stukken, en losten 8 Stukken Geschut, ten teeken van blyd- schap.

Dingsdag den 2. des morgens het Land nog in 't gezicht hebben- de, zagen wy door de Verrekijker nog een kleine Baay of Rhede, derhalven moest de Cours derwaarts genomen worden; maar toen wy dus een weinig voortgezeild, en op dien tyd water genoeg had- den om te kunnen Landen, was 'er een ommezien daarna maar 4 en een half Vaam diepte, waarop terstond afgebrast wierd; maar helaas! het Schip wilde toen niet Stuuren, loopende in tegendeel in de Wind op, en bleef ook kort daarna op een puure Zandgrond vast zitten, waardoor wy zwaare slooten ontvingen, zo dat de Kaptein raadzaam vondt, om Schuit en Boot uit te zetten, daar ook de Op- perhoofden der Muters zeer naar verlangden. Zo ras de Schuit uitgezet was, sprongen in alleryl de Derdewaak, *Teunis Jacobsz. de Kok*, benevens de twee Oppersten van 't Volk, daarin, gevolgd van eenige anderen van minderen rang. Deze staken terstond van Boord af; hoewel zy zich eerst voorzien hadden elk met zyn gedeelte van 't geroofde Comps. Geld, en met nog meer van hunne kameraden: Ook haddenze Hand- en Schietgeweer mede genomen; maar geen eeten of drinken. Vervolgens de Boot uitgezet hebbende, stonden 2 Kaerels met bloote Houwers op het Boord, om het Volk af te keeren, om dat de meesten, geperst door angst en benaauwtheid, daarin wilden springen.

De nog reſteerende Opperhoofden lieten toen eenige Vrywilligen neer enteren, en zommige anderen moeſten half gedwongen daar in; onder welken zich de voornoemde Opperſtuurman ook bevond. De Boot vervolgens uitgeruſt zynde, als de Schuit, ſtak toen van Boord; zo dat wy toen bleeven zitten zonder Schuit of Boot. Echter trok Godt zyne hand niet van ons, maar hielp ons, na drieharde ſtooten ondergaan te hebben, weder los en in dieſer Water. Vermits wy als toen geen Schuit of Boot meer konden beroepen, heeſchen wy onze Vlag, onder een Kanonſchoot op, tot een Sein, dat ze weder aan boord konden komen; maar zy ſcheenen geen zin daar in te hebben, weſhalven wy nog een Schoot deden, doch met geen meer vrucht als de voorige. Dus zagen wy ons genoodzaakt by te draaen, en deden nog een derde Schoot, en onder het Byleggen een algemeen Gebedt en Dankzegging tot Godt, voor deze zo genadige verloffing, die hy ons verleende. Na dat wy omtrent 2 uren hadden gedreeven, en zagen, dat Boot en Schuit, in plaats van na ons toe te komen, naar de Wal ſtaken; wierd de Kapitein gecommandeerd (hoewel het ook met zyn eigen bewilliging was) om zeil te maaken; 't gene geſchiedde met de ſcherpſte orde van de Opperhoofden, welken zy, zo ras de anderen vertrokken waren, weder aangeſteld hadden. Hun bevel was, om het Land niet uit het gezicht te verliezen, en dat het eerſte, daar wy maar konden aankomen, het beſte zou weezen: ook wierd den Timmerlieden beſtaft, om ten eerſten een nieuwe Jol te maaken. Wyders zeilden wy nog zo langs de Wal, en hadden tamelyk diep water.

Van de Officieren, hier voorens genoemd, waren 8 a 9 van de voornaamſte in de Schuit en Boot gegaan, en dus abſent, en welde genen die met een * by den Naam getekend zyn; waar voor ze de vier volgende in de plaats aanſtelden: *Willem Andries Grootbans*, een Soldaat; *Digles Andries*, een Soldaat; *Laurens Schameberg*, een Soldaat; en *Casper Stols*, een Matroos. Deze met de gebleevene waren aldus in rang

<i>J. Brants</i>	No. 1.	} deze van de Eerſte
<i>J. Tronden</i>	- - 2.	
<i>A. Welwe</i>	- - 3.	
<i>C. Boellyn</i>	- - 4.	

W.

<i>W. A. Grootbans</i>	- 5.	} Nieuwen.
<i>D. Andriesz.</i>	- - 6.	
<i>L. Schameberg</i>	- - 7.	
<i>C. Stols</i>	- - 8.	

F. Selbner - - 9. van de eerste enz.

Woensdag den 3. schoon nu daags te vooren de kwaadste Oproermaakers van Boord gegaan waren, echter verzekerden de nieuwaangestelde Officieren ons, dat zy het gene hunne Cameraaden begonnen hadden, met alle zorg en vlyt ten einde zouden brengen. Welk dreigement onze neerslagtigheid verdubbelde, en wel om deze reden: eerstelyk, om dat wy nog onder dezelfde Heerschappy stonden, ten tweeden, een onbekend Land moesten passeeren, en ten derden, om dat het zich zo lang niet vertoonde, en wy 't heel anders bevonden als onze Boeken en Kaarten aanweezen: waar door wy ook den zelfden dag, toen wy den meesten tyd over de 24 Vaam diepte hadden gehad, ten laatsten op 8 Vaam komende, ten Anker moesten.

Donderdag den 4. wierd met veel moeite en arbeid het Anker geligt, en de Opperhoofden van 't Volk hadden die wyze voorziening, dat ze, dewyl 'er reets 3 Stuurlieden van ons weg waren, 2 dier plaatzen weder vervulden, te weeten de eene, met den Zieketrooster *Anthony van den Bosch*, en de andere met den Quartiermeester *Hendrik Christiaansze*: waar by den Kapitein gelast wierd om hen naar zyn goeddunken op de Wacht te verdeelen, en het Volk kreeg bevel dat de genen, die de Wacht hadden, hun Commando vlytig waarneemen en volbrengen zouden.

Vrydag den 5. niets van belang gepasseert.

Zaterdag den 6. desgelyks.

Sondag den 7. liepen wy nog zo langs de Wal heen; maar om dat 'er dan eens vlakke grond, en dan eens weder wat dieper bevonden wierd, moesten wy het Land uit het gezicht loopen.

Maandag den 8. zagen wy wel weder Land, maar hadden geen occasie, ter oorzaak van de gronden, om 'er aan te komen.

Dingsdag den 9. op den middag kwamen wy weder tot op 3 mylen na aan Land ten Anker, op $6\frac{1}{2}$ Vadem Water; waarop de Opperste Gezachhebber terstond Commandeerde, om de nieuw gemaak-

te Jol uit te zetten, en gingen 8 man daar in, waar onder zich twee van de Opperhoofden bevonden; vaarende naar 't Land, om te zien of 'er Volk en occasie was voor ons om te landen, en Schip en Goed te verkoopen. Zy namen Mondbehoeftens, Hand- en Schietgeweer mede, en wy bleven aldaar des nachts ten Anker leggen.

Woensdag den 10. op den middag kwam de Jol met het Volk weder aan boord, berichtende, dat ze in plaats van Menschen daar niet anders dan Boskafie, Vogels en veel fenynige Slangen van tweederley soort, hadden gevonden; als mede, dat wy met het Schip niet hooger op konden komen. Weshalven wierd geresolveerd, dat Land te verlaaten, en Cours te stellen naar *Caap Nord*. Waarop wy het Anker lichtende, en onder zeil gingen.

Donderdag den 11. konden wy geen Land meer zien.

Vrydag den 12. op dezen dag was 'er een groote ongerustheid onder 't Volk, dewyl wy 't Land uit het gezicht waren, en op 7 vadem wates, en zomtyds wat meer, heen sleepten; terwyl, uit hoofde van den modderigen grond, het Schip achter vreeslyk modderde, zo dat het altemet niet wilde stuuren. Dit alles maakte het Volk benaauwt, en het was ook een wonder voor ons om te zien.

Zaterdag den 13. was het nog als vooren, en in een zelfde ongerustheid.

Sondag den 14. veranderde deze ongerustheid, om dat wy weder Land in gezicht kreegen; wy stевenden ook derwaarts tot op 8 vadem water, daar wy ten Anker gingen, en weder gecommandeerd wierd, dat de 2 Officieren, die laatst naar de Wal waren geweest, weder na dit Land toe moesten, met nog 6 Man verzeld, en voorzien met Mondbehoeftens voor 5 dagen, als ook Hand- en Schietgeweer in de Jol; wordende nog in hun byzyn afgesproken, dat wy alhier 5 dagen zouden blyven leggen, om op hen te wachten, en dat zy in dien tyd hun uiterste best moesten doen, om te vinden het gene, daar zy om uitgezonden wierden; doch dat, by aldien zy binnen 5 dagen niet wederkeerden, wy verder opgaan, en denken zouden, hen ook verlooren te hebben. Toen deze op die voorwaarde een korten tyd weg waren geweest, ontstondt 'er weder een groot leven op het Schip, om dat de Constapel of zyn Zoon, zo zy voorgaven, zou gezegd hebben, dat ze nu maar vrolyk konden zyn, dat wy

ze toch over drie dagen altemaal aan de Galg zouden zien hangen. Waar op zy terftond Raadsvergadering hielden, en naar alles wel overwoogen te hebben, wierd goedgevonden, den Constapel naar de Valreep te laten brengen, gelyk geschiedde, en alwaar hy toen voor hen op de kniën lag, en als hy zich onschuldigen wilde en om genade badt, wierd hem ten antwoord gegeven, dat by Godt genade was enz. Daar op lieten zy den Zieketrooster nog een gebedt doen, doch met bevel dat het kort moest weezen. Dit gedaan zynde, liet zich de Opperste een geladen Pistool geeven, om den Constapel daar mede overhoop te schieten, en was hy dan noch niet dood, zou men hem levend overboord werpen, en dus zou het in 't vervolg alle onze andere Hollanders vergaan. Maar de Almachtige Godt, die ons nu weder op het uiterste punt des Levens, en in de grootste becommernis zag, veranderde hunne gemoederen, zo dat ze na lang bidden en smeeken hem pardonneerden, en teffens het Volk verboden daar meer van te spreken. Dus bleeven wy hier tot op den vyfden dag leggen, zonder dat 'er iets van belang voorviel, en wel tot

Vrydag den 19. wanneer de bestemde tyd verscheenen was dat het Volk met de Jol wederom moest weezen, en deze niet te voorschyn komende, was 'er weder een groot misnoegen op het Schip: Want veelen van hen wilden hier niet van daan, vreezende dat wy eindelyk wel een Hollands Comptoor konden aantreffen; derhalven begeerden zy hier te blyven, of met het Schip wat verder op naar de Wal te gaan, tot dat wy vast zaten, en alsdan een Vlot te maaken, waarmede wy alle naar de Wal zouden gaan, en Schipen Goed verlaaten. Maar dewyl de Oppersten het met hen in dat stuk niet eens waren, en eindelyk na lange en harde woorden onder malkanderen, liet de Opperste het Volk een voor een Achterop komen, hen vraagende, of zy wilden gaan, daar hy ging? en de meesten dit met Ja beantwoordende, wierd besloten om

Zaturdag den 20. des morgens onder Zeil te gaan, en voorts het eerste Land, dat wy bereiken konden, aan te doen; maar de Wind ons niet willende dienen, en dewyl 'er een harde stroom ging, moesten wy dezen dag wel tweemaal het Anker ligten, en 's avonds weder

der ten Anker gaan, omtrent 7 of 8 mylen van de Wal af, blyvende aldaar leggen tot

Dingsdag den 23. wanneer wy het Anker weder opwonden, en 's avonds uit hoofde van den sterken stroom en vlakke grond, weder ten Anker gingen, en hier bleeven wy leggen tot

Vrydag den 26. hebbende zy in dien tusschen tyd weder een nieuwe Pont laten maaken, en die uitgezonden om te onderzoeken hoe diep het verder op na de Wal was; maar weder aan Boord komende, en zeggende, dat aldaar geen water genoeg voor ons was, om 'er overheen te komen, moest het Anker weder op, en na dat wy de Wal tot op 1 en een halve myl genaderd waren, weert ten Anker.

Zaturdag den 27. bleeven wy geankerd leggen, zonden de Pont weder uit om de diepte van 't water te verneemen; en deze te rug komende, berichte, dat wy daar niet konden Landen.

Sondag den 28. na dat een iegelyk zag, dat wy overal ons best gedaan hadden om Land aan te doen, en zulks niet hadden kunnen bereiken, sloeg de Kapitein den Opperhoofden der Muitelingen voor, om naar *Cajenne* te gaan, dewyl de Bootsmans-Maat zeide met iemand gevaaren te hebben, die gezegd had, dit Eiland bekwaam te zyn om te Landen, en dat het door *Franschen* bewoond wierd. Waar op na lange tusschenspraken met hen gehouden te hebben, zy eindelijk daar in stemden, met beloften dat dit het laatste Land van ons Levensbehoud weezen zou, om dat wy nu al zo na by *Surinamen* waren: Maar eenigen van 't Volk kwamen daar tegen op, zeggende, hier niet van daan te willen, en datze, als hunne Officieren niet mede wilden doen, het Touw kappen, en het Schip recht toe naar de Wal aan den Grond zouden zetten: waar door de Opperste des Volks weder genoodzaakt was, alle Man by een te roepen, en te vragen, of zy zich nog aan hunne belofte, tegens hem gedaan, hielden, dan ofze dien dwaazen raad wilden opvolgen? waarop nogmaals geantwoord wierd, met hem te willen gaan, en dus geraakte alles weder in stilstand.

Maandag den 29. des morgens het Anker op, en des avonds weder ten Anker.

Dingsdag den 30. het Anker weder geligt tot 10 uren, voor de mid-

middag, als wanneer wy weer ten Anker kwamen. Op den middag ontdekten wy een Vaartuig onder de Wal, waardoor wy alle schier van vreugde Opsprongen. Terstond wierd de Jol uitgezet, en een hunner Officieren met het nodige Volk moesten daar heen. Wy zagen de twee Vaartuigen by elkanderen komen, en datzenaar ons toe kwamen; waar op het Anker geligt wierd, om henden weg korter te maaken. Eindelyk by ons aan boord gekomen zynde, ver- toonde het vreemde Vaartuig, datze van *Cajenne* kwamen, en datze den aankomende Schepen, die daar na toe wilden, te recht moesten helpen; dat het Land, daar wy thans by waren, *Caap Oranje* was, doch onbewoond, en dat *Cajenne* Fransch was, en door Franschen bewoond wierd. De Opperste van dat Vaartuig bleef dan aan boord met zyn Jol by ons, en na hem lang ondervraagd te hebben, door een van ons Volk, die goed Fransch kon spreken, en tot het Complot der Oproermaakers behoorde, kwamenze eindelyk by ons, zeggende, dat wy nu alle vry, en alles wel en goed was. Daarop gingen wy des avonds weder ten Anker.

Woensdag den 31. des morgens het Anker op, tot nademiddags, wanneer wy weder ten Anker gingen, kunnende het Eiland *Cajenne* zien. Terstond moest de Stuurman *H. Kogh* met nog 4 Man naar de Wal toe, daar ook een hunner Officieren by was, om onze komst bekend te maaken, en Verversching te verzoeken.

Donderdag den 1. *September*, het Anker geligt en voortgezeild tot 12 uren, als wanneer wy Ankerden op de buiten Rhede van *Cajenne*. Terstond kwam 'er een Jol uit van de Walaan boord, waarmee de Kapitein ten 3 uren naar de Wal ging, terwyl wy daar ten Anker bleeven leggen, tot dat het zwaar Geschut, Kruid en Loot, als mede de zwaarste Goederen van boord waren, en zulks gedaan zynde, wierd het Anker geligt, en wy Zeilden tot

Dingsdag den 6. wanneer wy op de Rhede van *Cajenne* ten Anker kwamen, en het Schip Vertuiden.

Woensdag den 7. kwam de Majoor van 't Eiland aan boord, met order, dat alle de Duitsche Broeder van boord, en voornamentlyk de genen, die ons altoos de grootste tegenpartyen waren geweest, het Schip moesten ruimen. Toen bevonden wy nog verscheide Cardoezen met Kruid tusschen de Kisten leggen, als inede nog 2

Cardoezen by de Combuis; insgelyks vonden wy nog veele Houwers en geladen Snaphaanen, zo dat al het Kruid, te zamen genomen, nog over de 100 Cardoezen bedroeg. Dit wierd alles naar de Wal gefcheept, als ook het Volk, dat weg moest. Wy vernamen toen ook onder anderen, dat de 8 Man, die den 14 Augusty van boord naar de Wal gingen, al voor ons te *Cajenne* gekomen waren; dat de beide Officiers vast zaten, zo als ook de andere 6 Man, doch in een ander vertrek, en niet zo vast gekluisterd als de Officiëren. De rede, waarom zy daar vast gezet waren, was, datze by hunne aankomst een al te ongebonden Leven geleid hadden, en dat hun voor-geeven, waaromze daar kwamen, niet onvereenkwam. Zo dra nu den 2 Officiëren ter ooren was gekomen, dat wy met het Schip al in 't gezicht van *Cajenne* waren, was hun fenynig vuur nog niet gedoofd; want zy schreeven een Briefje, waar in zy van hunne aankomst aldaar, en van hunnen tegenwoordigen staat kennis gaven, tegelyk hunne Cammeraden rieden, datze na de ontfangst van dat Briefje, het Schip terstond in de Lucht moesten laten springen, dewylze ook, aan de Wal komende, zo wel als zy, gevangen genomen zouden worden. Om dat Briefje te bestellen, kochten zy een Soldaat om, die by hen op Schildwacht stond, voor een zekere somme Geld, en die ook aannam, om het aan boord te bezorgen. Dit was ten tyde toen wy nog op de buiten Rhedelagen. Maar de Heere, die ons nog altoos heeft bewaard, en ondersteund, wilde zulks ook nu doen. Want de Fransche Commandant, bespeurde eenige onraad, liet den Soldaat achterhaalen, ontnam hem het Geld en den Brief, deed hem in Arrest zetten, en de Officiëren des te vaster kluisteren.

De barmhertige Godt, die een Vader en behouder van zyne Kinderen is, zy duizenmaal dank gezegt voor zyne dierbaare genade, die hy altoos, en in zonderheid in deze laatste dagen, ons heeft beweezen; ja ons zo Vaderlyk heeft geredt uit allen doods angst en nood, als mede ons die genade verleend, om Schip en Goed, be-nevens zo veel arme Zielen, die zo onschuldig waren als een Lam in al 't gene 'er is voorgevallen, te behouden, en eindelyk ons in een behouden Haven heeft gebragt; en dat meer is, alle booze Op-roermaakers, die dagelyks naar ons Leven stonden, en gestadig uit

wa-

waren om het Compagnies Goed te verminderen, en alles te verko-
pen, van onzen hals kwyt te maaken; waar voor hem eeuwig dank
gezegd zy!

Volgt de **LYST DER DOODEN**, sedert ons uitloo-
pen uit Texel, den 8 *Mey* 1763.

Den 13. *Mey* is overleden de Opper-Zeilemaaker, *Jan Witpaard*,
van *Amsterdam*,

Den 18. dito is overleden de Soldaat, *Jan Robinson*, van *Bre-
men*.

Den 25. dito is overleden de Matroos, *Jacob de Jongh*, van
Crommeniedyk,

Den 27. dito is overleden de Matroos, *Jan Ulke*, van *Ham-
burg*.

Den 29. dito is overleden de tweede Timmerman, *Klaas Fa-
brys*, van *Amsterdam*.

Den 15. *Juny* is overleden de Onderstuurman, *Reinier Peter-
son*, van *Amsterdam*, in den Opstand door de Moorders overval-
len, en na 3 doodelyke Wonden ontfangen te hebben, elendig
omgekomen.

Den 21. dito is de Matroos, *Sebastiaan Spies*, van *Tweebrugge*, met
het breeken van de Voorsteng overboord gevallen; en hem niet
kunnende weder krygen, is hy gezonken.

Den 23. dito is vermist de Opper-Timmerman, *Dirk Faber*, van
Hoorn; doch of deze overboord gevallen, of door de Moorders over-
boord geworpen is, is onbekend.

Den 6. *July* is tusfchen Dek's tusfchen de kisten Dood gevonden de
Matroos *H. Vos*, van *Workum*.

Den 24. *Auguſty* is overleden de Matroos, *Jacob Stok*, van *Am-
sterdam*.

Den 26. dito is overleden de Heer Mr. *Anthony de Wigman*, On-
derkoopman, van *Batavia*.

Den 6. *Oktober* is, op de Rhede van *Cajenne* leggende, overboord
gevallen de Onder-Kuiper.

„ Dit DAGVERHAAL tot dus verre gezien hebbende, zullen wy hier op laten volgen: Copy van de Echte *Verklaaring der gezamentlyke Officieren*, een ieder in zyn Qualiteit, alle bescheiden op het Ed. Compagnie-Schip NYENBURG, gedestineerd voor de Kamer Hoorn, over *Cabo de goede Hoop*, naar *Batavia*; Zeglende op de breedte van 12 Graden 18 Minuten Noorder breedte, en de lengte van 355 Graden 27 Minuten.

„ Waar in meest al het voorensghemelde bevestigd en kortelyk herhaald werd, met eenige nadere beschryving van zommige gevallen, en daarom nodig hier bygevoegd te worden.”

V E R K L A A R I N G.

* De gezamentlyke Officieren Verklaaren, ter Requisitie van den Ed. Heer JACOB KETEL, Schipper op het bovengemelde Schip. hoe waar en waarachtig is, dat op den 14, Juny des Jaars 1763, des avonds om half 8 uren, de Opperstuurman, Bootsman en Bottelier kwamen zeggen, dat de Watervaten gezwikt waren; waarop men terstond een Schildwacht by de Watervaten zette. Ten half 10 uren kwamen de Bootsman, Schieman en Bottelier weder Achterop 't half Dek by den Opperstuurman, zeggende, dat zy nu wisten, wie de Watervaten gezwikt hadden: Waarop de Opperstuurman antwoordde, de Kapitein slaapt nu, maar morgen zullen zy wel gevonden en gestraft worden. Ten 12 uren des Opperstuurmans Wacht uit zynde, en de Onderstuurman, *Reinier Peterson*, geport zynde, om dat het zyne Wacht was, kwam middelerwyl het Volk, hoe sterk is ons onbewust, met groote verwoedheid op het half Dek, roepende: *Allon, val aan, sla dood, sla by Duitfche Broeders!* waarop de Onderstuurman met drie Doodelyke Wonden gekwetst wierd, en ook kort daarna is overleden. De Opperstuurman en Derde-waak, *Jacob Jansz de Kok*, namen de vlucht, om hun Leven te saveeren; doch de eerstgem. liep naar de Kapiteins Kamer, greep naar de Pistolen, maakte den Kapitein wakker, maar wierd van te veel Volks gevolgt. Daarop ging de Kapitein de Gallery uit, en bergde zich onder de Bezaans-rust met de Opperstuurman. Het Volk was gewapend met Messen, Houwers, Knuppels, Handspaken, Ba-

jo-

jonetten en kleine Paffertjes. De Onderstuurman dus gekwetst zynde, riep den Doctör om hem te helpen, die daarop uit zyn Kooy komende ook terstond gekwetst wierd, zo als mede de Zieketrooster en de Kapiteins Jonge, die in de Kajuit wilde loopen om te waarfchouwen. De genen, die in de Kuil gekwetst zyn geworden, waren de volgende: de Bootsman en zyn maat, de Conftapel, de Schiemans-Maat, de Opper- en derde Timmerman, benevens verfcheidene Gemeenen, beloopende te zamen 16 Perfoonen, die gekwetst waren.

Dit dus in verwoedheid zynde op het half Dek, liep 'er een party naar de Conftapels Kamer, om die in verzekering te neemen, en een ander party naar de Kapiteins Kamer, die de Glazen in stukken floegen, de Deur ramponeerde, en met Messen door de Glazen ftaken in de Kapiteins Slaapkamer. Stuurman *Kogh*, die naar de Cajuit vluchte by den Onderkoopman, om te waarfchouwen, trachtte het Geweer uit de Cajuit in de Bezaans ruft te bergen; maar door't verwoede Volk vervolgd wordende, moest hy mede de vlucht neemen uit de Gallery van daan, en kruipen in 't Hoederhok. Daar op ging het Volk aan 't rammen en kappen met Bylen op de deur van de Cajuit, met Koevoeten, Handspaken, en al wat ze maar vinden konden; waar door de Onderkoopman genoodzaakt was de deur van de Cajuit open te doen, verzoekende zyn Leven te mogen behouden, benevens zyn beminde Huisvrouw! Doch zy ontzagen haar niet, en bragten den Onderkoopman 3 steeken toe in zyn Japon en Hembd, edoch wierd niet gekwetst. Voorts maakten zy zich meester van 't Geweer, dat 'er was, en stelden Wachten voor de Cajuit. Dit gedaan zynde, bragten zy den Doctör, den Krankbezoeker, den Commandeur en des Kapiteins Jonge, in de Cajuit; en verder de Opper- en derde Timmerman, de Bootmans-Maat, de Schiemans-Maat, de Bottelliers Maat, een Quartiermeester en de Corporaal, alle ge vleugelt en gebonden, wierden in de Kapiteins Kamer gebragt en Schildwachten daar by gesteld.

Daar op ging het aan 't rooven en plonderen, neemende uit de Kapiteins Kamer 't Horlogie, de Broek- en Schoengespen van den Kapitein, zo als ook van zyn Zoon een Zilver Horlogie, Schoen- en Broekgespen, benevens een Hoed met een gouden Kriel, van de

Kapt. en ook eenig Geld uit de Leffenaar; voorts van den Krankbezoeker een zilvere Hefmes, een zilvere Lepel en een zilveren Horlogie, en van den Onderkoopman een zilvere Vork.

Dit alles gedaan, en zy van alles meester zynde, riepen zy: *dat al die nog in 't leven was, voor den dag komen, en Pardon hebben zou!* Waar op de Kapitein op de Gallery en voorts in de Cajuit komende, aldaar tot zyn groote blydschap vondt, den Onderkoopman benevens deszelfs Huisvrouw, den Doctor, Domine, Stuurman *Kogh*, den Commandeur, en zyn eige Jongen. Kort daar na kwam de Opperstuurman ook door de Gallery van de Cajuit binnen, en Stuurman *Kogh* van boven. Men beloofde ons allen Pardon, mits dat wy hen op een vrye plaats bragten; zettende zy Stuurman *Kogh* den blooten Sabel op de borst, en zeggende, dat, byaldien wy hen niet op een vrye plaats wilden brengen, zy hem doorsteeken zouden; doch wy beloofden hen zulks.

Met het aanbreeken van den dag kwam de Kapitein boven, en wierd gedwongen hen de Kaart te laten zien, en een Portugeesche Haven aan te wyzen; dreigende ons wyders, dat, als wy hen valsch voerden, zy wel zouden weten, wat ze met ons te doen hadden, dewyl ze ook zelf de Kaart een weinig verstonden. Het gevaar, daar wy ons in bevonden, was groot, en is ook met geen Pen te beschryven. Zy zetteden terstond 6 Schildwachten, met geladen Snaphaanen en Bajonetten daar op, op het half Dek, 2 by de Voor-Cajuit, 3 a 4 by de Constapels Kamer, 1 by de Botteliers-Bak, 2 onder 't half Dek by de Geweeren, 1 aan Stuurboord- en 1 aan Bakboord-zyde in de kuil, 1 aan de Bootmans Bak, 1 aan de Timmermans zyde, en 1 in 't Kabelgat; dewelke alle 2 uren wierden afgelost.

De Bottelier des nachts gedwongen zynde, dewyl hy mede gebonden was, om hen de Sleutels van zyn Kist over te geeven, haalden zy 'er een party Bottels Wyn en eenig ander Goed uit. Zy lieten ons zo veel vryheid niet, om tegen elkanderen te mogen spreken, en wy moesten hun belooven en zweeren, dat wy hen in de Haven van *Bahia de Todos los Santos* zouden brengen; ook ordonneerden zy den Bottelier, dat hy alle morgen by hen komen en vraagen zoude, wat het Volk schaffen zou, om redenen, dat zy zich niet ontzagen, de Varkens, Schaapen, Hoenders, Hammen, Kaas en

Bot-

Botter, ja alles wat ze maar vinden konden, van ons te neemen. Rantzoen-Wyn was hen niet goed genoeg; zy eischten ons de Sleutels van de Luiken af, en vonden in 't groote Luik 2 Cassen met Rhynsche Wyn van de Comp. waar op zy zeiden: *dat zyn de onze, die lusten wy ook wel enz.* en dezelve boven brengende, deelden 'er van aan 't Volk uit. Kortom, zy dronken Wyn en Sterkendrank wanneer ze wilden, zo wel van de Comp. als van ons; als mede de Bierpyyen enz. doch van wie dit alles was, kan men niet Specificeren, dewyl wy 'er niet eens na kyken mogten; wordende maar gecommandeerd, de Sleutels om laag.

Den 18 July haalden zy de 2 Kisten met het Ed. Compagnies Geld boven op het half Dek, lieten ze door den Onder-Kuiper open maaken, en bevonden in de eene Kist 10 Staven Goud, en in de andere 11 zakken met Dukaaten, die zy telden tot 10600. Daarop alles weder in de Kisten gedaan hebbende, bragten zy die weder by de Schildwachten in de Voor-Cajuit, en deelden toen de Sabels en Houwers onder malkanderen uit. Het geheele Schip was alom bezet met Schildwachten, zo dat wy niet tegen malkanderen dorsten spreken, en de Manschap, die het met hen niet houden wilde, wierd deerlyk geslagen, zo dat 'er dagelyks gekwetsten kwamen, dewyl zy altoos sloegen met de bloote Houwers.

Daar na kwamen zy weder achter-op, en wilden niet gelooven, dat 'er geen Geld meer in 't Schip was, dwongen den Kapitein de Factuur af, om zelf te zien wat 'er in 't Schip was; ook begeerden zy, dat wy het Ruim zouden laten visiteeren, en het Goed op het Dek zetten: doch door 't sterk afraden, dat zulks in Zee onmogelyk konde geschieden, en dat wy dan altemaal gevaar liepen van om hals te raaken, lieten zy zich gezeggen, en het daar by blyven.

Den 21 Juny des voormiddags kwam de Voorsteng, Voorbramsteng en de groote Bramsteng van boven neder; wy reddeden het Goed zo veel als mooglyk was; ook viel de Uickyk van de Marszeils Raa, met naame *Sebastiaan Spies*, daar mede over boord. Zy lieten weder een nieuwe Steng vervaardigen, en forceerden de Timmerlieden, die niet van hun Complot waren, dat die Steng schielyk

klaar moest weezen. Des morgens wierd de Opper-Timmerman vermist, zonder dat wy weten, of hy over boord gesprongen, of gesmeeten is. Voorts plonderden zy de Kist van den Opper-Zeilemaaker, en verdubbelden de Schildwachten. Des avonds kreegen zy ruzie onder malkanderen, en wilden met Pistoolen op elkanderen schieten; het welk echter gelukkig bygelegd wierd. Ook roofden zy des Opper-Timmermans Goed, zo het gene hy te bestellen had, als zyn eigen; kwamen weder achter op, en murmureerden over den Wind; begeerende dat wy meer Zeilen zouden byzetten, en zeggende, dat zy het anders zouden doen, en dat, zo wy hen niet bragten, daar zy weezen wilden, zy ons allen om 't leven zouden brengen. Zy roofden en stolen al wat los en vast was, en droegen 'er nog roem op, zeggende dat zy Hoessaaren geweest, en niet anders gewend waren, dan zulks te doen. Zo dat wy ons Leven geen uur verzekerd waren.

Den 2 *July* haalden zy de Kist met de Goudstaven boven, en dezelfde op de Botteliers Schaal gewogen hebbende, kapten zy die in stukken, en verdeelden ze onder malkanderen, van 4 Stukken tot 20 van een Staaf. Ook dwongen zy ons Officieren, om de Kisten voor hen te openen, en hen al het Goed te laten zien, en naamen daar uit al wat hen aanstond; ook wilden zy weten, wat van de Compagnie of van Particulieren was? het welk de Kapitein onmoglyk zeggen konde.

Den 5 *July* zagen we tot onze groote droefheid een Schip dat om de Oost lag, waar op zy alles tot Defensie klaar maakten, zweerende en vloekende tegen ons, dat, zo dat Schip tegen ons kwame te vechten, zy zich zo lang verweeren zouden als zy konden, en dat ze, de overhand op dat Schip niet kunnende krygen, als dan ons Schip in de lucht zouden laten springen. Den 6 dito resolveerden zy, ons allen van kant te helpen, indien zy bespeurden, dat wy kwaad met hen in den zin hadden. Doch door de bestiering van Gods Almogende Goedheid wierd zulks gestaakt tot nader gelegenheid: zo dat wy nu niet anders dan den Doodt te wachten hadden.

Den 10 dito, het Gebed volgens gewoonte gedaan zynde, kwamen

men zy weder op de Kaart kyken, en ziende dat wy weinig gevorderd waren, toonden zy zich zeer onvergenoegd.

Omtrent 2 uren resolveerden zy, den Kapitein, den Opperstuurman en Krankbezoeker over Boord te werpen, komende als verwoed achter op, en vattende den Opperstuurman op, om hun voornemen te volbrengen: maar het roepen van ons tot Godt Almachtig, die een verhoorder des Gebedts is, en in nood wil aangeropen zyn, wierd hun hart bewogen, en zy lieten hem weder los. Toen resolveerden zy weder, naar *Caap Noord* te zeilen, of de eerste Landing, die wy doen konden aan deze Kust, hen aan Land te zetten, met straffe order, dat zy nog 3 weeken wachten, en dan zien wat zy doen zouden; zo dat een iegelyk denken kan, in welk een angst wy geweest zyn.

Den 12 dito des morgens eischten zy Roode Wyn; waarop de Opperstuurman, Oppermeester en Zieketrooster hunne Manden moesten ledig maaken. Op den middag keeken ze weder op de Kaart, en waren onvergenoegd, maar zeiden evenwel, dat ze wel zagen, dat het onze schuld niet was. Toen zagen wy duizenden van Visschen, en daar onder een *Noordkaper*, die geduurig rondtom het Schip zwom met de Kop om hoog en den Bek wyd open, waarover wy aandachtig waren, wat dit beduiden mogt. Zy wilden deze Visch doodschieten met een Snaphaan, waar uit hun verstand is af te meeten. Des nademiddags wierd een Matroos, die zy voorgaven dat oproer hadde willen maaken, voor eerst van 4 man deerlyk met Sabels geslagen, daarop resolveerden zy hem met Pistolen doodt te schieten; maar die weigerende, besloten zy hem levendig over Boord te werpen, geevende hem zo veel tyds dat hy het *Onze Vader* zou kunnen bidden, en toen den Krankbezoeker roepende, om nog een Gebedt voor hem te doen: doch eer die boven kwam, was de Persoon al buiten Boord geworpen, die zich echter, door Gods goedheid nog vast gegreepen had aan de Schinkel van de looze Fokke-bras, en als toen op de Valreep klom. Maar zyn leven was nog niet gesalveerd; want zy kreegen weder twee Pistoolen, en leiden op hem aan, maar zy weigerden wederom beide; waar op de Dominé zeide: *Broeders, gy kunt wel het Lichaam dooden, maar de Ziel*

D

kunt

kunt gy niet dooden, en verders riep hy: *Heere Jezus wees de ziele van deezee genadig!* Toen riepen zy, *Pardon!* en de Perfoon kwam weder binnens Boord.

Den 18 dito op den middag leiden wy het over om de Zuid, en het Schip, dat we te vooren twee dagen gezien hadden, deedt zulks om 2 uren ook, en toonde ons een Prince Vlag, zo als wy ook dedden, en tot onze groter benauwdheid wierd van het Volk gerefolveerd, daar na toe te houden, gelyk geschiedde, terwyl zy het Schip ter defensie klaar maakten. Maar de Heere heeft ons bevaard; wy bevonden dat het Schip de *Oranje Zaal* was, Schipper *Worm*. Wy preiden het zelve, maar mogten niets zeggen, vermits zy met bloote Sabels rondtom den Kapitein stonden, en zeiden dat, als de Kapt. iets zei dat hun niet aanstond, het dan niet goed zou aflopen. Wy zeilden harder dan hy, tot zyn en ons geluk. Want zy hadden besloten, dat, zo hy ons nader kwam, zy dan by nacht hem zouden overvallen, en zo 't hun mislukte, zy ons dan in de lucht zouden laten springen. Zo dat wy weder in doods angst waren.

Den 20 dito moesten de 2 Derdewaaks by hen beneden komen om te eeten, en des nademiddags moesten de Opperstuurman, de Oppermeester en de Zieketrooster ook by hen komen om te drinken. Om 3 uren kwamen ze gezamentlyk achter op om te danssen en te drinken tot des avonds te 7 uren, het welk wy alles mede moesten doen. Onder anderen dedden zy ons ook goede beloften, dat, zo wy hen na een der voorschreven plaatzen bragten, en zy aan de Wal kwamen, zy ons dan een goede Attestatie zouden geeven, dat wy Officieren hen wel getrakteerd hadden, als mede dat wy hen nooit onredelyk toegesproken hadden; maar gaven de schuld aan de Botteliers Maat, Bootsmans Maat en een der Quartiermeesters, dat die oorzaak waren, dat zy die daad bestaan en zulks ondernomen hadden, also deze hen dikwils voor Canailles en Spitsboeven gescholden, en zomtyds tusschen Dek in stilte deerlyk geflagen hadden.

Den 22. dito des nachts wilden zy het Schip laten springen. Den 23. deelden zy de Klederen van de Comp. uit de Vaten onder malkan-

de.

deren; en den 30. resolveerden zy, den Kapitein, Opperstuurman en den Derdewaak, *H. Kogb*, overboord te werpen, indien zy den volgenden dag geen Land zagen, of ieder 100 slagen met de bloote Sabels te geeven. Den 1 *Augustus*, ziende dat ons bestek uit was, gingen zy zeer obstinaat van ons af. — Kort daarna eischten zy de Sleutels van 't groote Luik, haalden daar een Kas wyn uit, en gingen toen weder sterk aan 't Drinken, waardoor wy in groote ongerustheid raakten. Doch Godt deedt ons in onzen Nood, en buiten ons aller verwachting, des nademiddags ten 3 uren het Land zien van *Caap Roque*, het welk de Derdewaak, *Teunis Jacobs de Kok*, het eerste zag, en daar voor 24 Dukaaten van hen tot een vereering kreeg. Daarop was het gantsche Schip in rep en roer van vreugde; zy kwamen aanstonds achter op, en deden ons goede beloften. Maar helaas! dezelve zyn zo wankelbaar geweest, dat wy 'er nooit op vertrouwen kosten. Zy haalden het Scherp van de Stukken, en losten het Geschut af.

Den 2. dito met Zons opgang zagen wy het Land weder in 't Z. ten O. het zuidelykste en noordelykste W. N. W. passeerden over de diepte van 22 à 23 vadem water, doch dat schielyk verminderde tot 10, 8, 7, 5 en 4 vadem, waar op het Schip stiet, en vast bleef zitten; men zette terstond Boot en Schuit uit, met welke 62 Man na de wal vluchtten, waaronder waren de meergemelde Opperstuurman *Epke Elders*, en de Derdewaak *Teunis Jacobs de Kok*. Kort daarna raakten wy wederom vlot, peilden de Pompen, en bevonden 18 duim water by dezelve; wy deden een Sein aan de Boot en Schuit met de Prinse vlag en een Kanonschoot, en daarna nog tweemaal; maar in plaats van weder te keeren, gingen ze naar de wal: doch wy hebben onzen plicht gedaan, het welk wy voor Godt en de Waereld kunnen verantwoorden. Na dat wy 2 uren gedreeven hadden om naar hen te wachten, en zy niet komende, stelden wy onze Cours W. ten N. Doch waren nog veel Rebellen aan boord gebleeven, die weder nieuwe Officieren maakten, welke achter op kwamen, zeggende al vloekende en zweerende, dat hunne Kameraats hen wel Schelmachtig verlaaten hadden, maar dat zy evenwel 't gene begonnen was, als braave kaerels voleinden en ter uitvoer brengen zouden; roovende en plonderende nog slimmer dan te vooren, en timmerden een Vaartuig van 't Hout dat in de Noordse Last lag. Dit Vaartuig den 9 *Augusty*.

klaar zynde, boegden wy de Cours na den Wal, en kwamen op $6\frac{1}{2}$ vaam ten Anker. Men zette terstond het Vaartuig uit, en liet 8 Man met dezelve naar de Wal vaaren, om te zien of wy daar ook Landen konden. Den 10 dito kwamen zy weder, rapporteerende, dat zy geen Volk vernomen hadden; waarop geresolveerd wierd naar *Caap Noord* te zeilen. Den 14. zagen wy 't Land W. N. W. boegden de Cours na de Wal, en kwamen op de diepte van $5\frac{1}{2}$ vaam Slikgrond ten anker. Men zette terstond het getimmerde Vaartuig weder uit, en liet weder 8 Man met het zelve heen vaaren, om te zien of 'er ook Volk te vinden was, en of wy 'er konden Landen. Men gaf hen 5 dagen tyd, en als zy dan niet weder kwamen, zouden wy onzen gang gaan, gelyk geschiedde.

Den 19. ziende dat het Vaartuig niet weder keerde, kwamen ze met verwoedheid weder achter op, zeggende, dat wy hen valschi voerden, en dat, by aldien de Kapitein hen niet binnen 3 dagen aan de Wal bragt, wy dan alle ongelukkig zouden zyn. Wy verzochten hen om na *Caap Oranje* te zeilen, waarop zy ten antwoord gaven: *Caap Noord benje voorby gezeild, en je kunt Caap Oranje ook wel voorby zeilen!* en wy leiden vlak voor *Caap Noord*, maar zy wilden door onkunde zulks niet gelooven. Doch door lang aanpraaten wierd eindelijk geresolveerd, om na *Caap Oranje* te zeilen, maar met byvoeging van groote dreigementen; zo dat wy den 20 *Augusty* onder zeil gingen, terwyl zy nog 3 Vaartuigen lieten timmeren, tot welk laatste de planken der *Tent* van 't half Dek moesten gebruikt worden. Den 30 zagen wy *Caap Oranje*, boegde de Cours op dezelve aan, en kwamen op 5 Vaam Slikgrond tusschen deze *Caap* en *Cajenne* ten anker. Wy zetten weder een Vaartuig uit na de Wal, en zagen op den middag een ander Vaartuig van de Wal by het onze komen; meenen de dat dit het Vaartuig was, welk den 14 van ons afgegaan was: maar zy konden uit hoofde van den Sterken stroom niet by ons komen, zo dat wy het anker liggende na haar toe boegden, waardoor wy om 6 uren by deze beide Vaartuigen kwamen, en toen bevonden, dat het eene een Vaartuig van *Cajenne* was enz.

„ Het

„ Het overige van deze *Verklaaring* komt overeen met het laatste
„ van het voorbeschreeven *Dagverhaal*.
„ Dus ziet de Leezer hier de nauwkeurige omstandigheden van 't
„ gene 'er voorgevallen is op het Schip *Nyenburg*, sedert deszelfs ver-
„ trek uit *Texel*, tot zyne aankomst te *Cajenne*, en wy hoopen eer-
„ lang in staat te zyn, om het Vervolg daar van te kunnen melden,
„ en moeten het voor ditmaal hier by laaten beruften.

E I N D E.

„Het ontzigt van deze kerk is een wonder van het
 „van het rookloze vuur. Het is een wonder van het
 „Tus niet de I. en de kerk is een wonder van het
 „Het is een wonder van het rookloze vuur. Het is een wonder van het
 „Het is een wonder van het rookloze vuur. Het is een wonder van het
 „Het is een wonder van het rookloze vuur. Het is een wonder van het
 „Het is een wonder van het rookloze vuur. Het is een wonder van het
 „en moeten het voor zichzelf niet by jenen bepalen.

E. I. N. D.

Al

